P 10
Hier wordt het EHRM-platform genoemd.

- Wat is de betekenis van deze afkorting?

Antwoord:
Met het eHRM-platform bedoelen we AFAS, het nieuwe digitale systeem voor personeelszaken. Per 1 januari 2027 stapt de gemeente over van Motion naar AFAS.

In dit systeem worden personeelsgegevens en zaken zoals verlof, verzuim en salarisadministratie op één plek bijgehouden. Medewerkers kunnen er zelf bijvoorbeeld verlof aanvragen en hun loonstrook bekijken. Dit maakt de personeelsadministratie eenvoudiger en overzichtelijker.

P18
Onder de kop “Wat willen we bereiken”.
Er wordt een goede balans tussen economie, leefbaarheid en natuur… en onder de eerste bullet dat de druk op de mens en natuur niet te groot wordt.

- Wat is de balans en is deze verstoord?
- Welke drukfactoren zijn er?
- Zijn deze onderbouwd en zo ja, op welke wijze?

Antwoord:
De ruimte op Terschelling is beperkt, daarom moet er dus gewaakt worden dat toeristische ontwikkelingen niet ervoor zorgen dat er bijvoorbeeld minder ruimte voor huisvesting op het eiland is. Ook moeten de rust, natuur en het unieke karakter van het eiland gewaarborgd blijven, zeker omdat deze waarden ook een fundamenteel onderdeel zijn van Terschelling als toeristisch product. Anderzijds is het zeker niet wenselijk om het voor ondernemers onmogelijk te maken om een hoogwaardig aanbod te realiseren. Toerisme blijft uiteindelijk een cruciaal onderdeel van de Terschellinger economie en daarmee ook de werkgelegenheid en het voorzieningenniveau op het eiland. Het evenwicht moet dus gezocht worden om voldoende bescherming voor de rust, natuur en leefbaarheid zonder de economische ontwikkeling teveel in de weg te zitten.

Op dit moment is de balans redelijk in evenwicht, het voornemen is om dit in de toekomst ook zo te houden. De factoren die ervoor zorgen dat de balans uit evenwicht kan raken verhouden zich met name tot beperkingen in de ontwikkelruimte. Zo zorgt het stikstofdossier ervoor dat er vanwege natuurbescherming bepaalde initiatieven nabij natura-2000-gebieden niet door kunnen gaan. Ook zorgen de capaciteitsproblemen op het stroomnet bijvoorbeeld voor een beperktere ruimte voor ontwikkelingen.

P22
Bij volksgezondheid en preventie geven alle indicatoren aan dat de activiteiten deelnemers er niet zijn.

- Welk beleid gaat hiervoor ontwikkeld worden?

Antwoord:
Deze vraag vraagt om een diepere analyse van de gemeentelijke gegevens.

P26
Worden er ook door opvangouders initiatieven ontplooid?
Ook hier zien we dat geen van de indicatoren duidelijk benoemd worden.

- Is er geen beleid?
- Zo nee, wanneer wordt dit ontwikkeld?

Antwoord:
De gemeente heeft de ambitie om beleid voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE) te ontwikkelen en brengt daarnaast de vraag naar en het aanbod van kinderopvang verder in beeld. Daarbij worden ook gastouders en andere aanbieders van kinderopvang betrokken. De gemeente richt zich op het waarborgen van voldoende en passende opvangcapaciteit en op een goede aansluiting tussen kinderopvang en onderwijs.

De indicatoren zijn op dit moment vooral gericht op beleidsontwikkeling. Dat komt doordat onderdelen, zoals VVE-beleid en het inzicht in vraag en aanbod van kinderopvang, nog verder moeten worden uitgewerkt. Naarmate het beleid verder vorm krijgt, kunnen ook meer concrete indicatoren worden opgenomen, bijvoorbeeld over bereik, deelname of capaciteit.

P36
In het kader van RO zien we dat de indicatoren nu een nulstand aangeven.
Bekend is dat er al een aantal jaren gewerkt wordt aan vereisten binnen de omgevingswet.
Wij kunnen ons niet voorstellen dat de indicatoren een nul situatie aangeven.

- Graag een duidelijker stand van zaken aangeven.

Antwoord:
Met nulstand bedoelen we dat we een startpunt willen organiseren vanaf waar we de volgende processtappen gaan inregelen.

P37

- Wordt in het “Uitvoeringsplan Duurzaamheid” voorzien in een ambitie?

Jaarlijks verdwijnt tussen de 15 en 18 miljoen m3 zoet water in zee.
Tussen de 400.000 en 500.000 m3 wordt aangevoerd in de wadleiding.
Het integraal waterplan wil maatregelen in beeld brengen.

- Wat is de huidige stand van zaken rond de te nemen maatregelen?

Antwoord:
Het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2027-2030 wordt momenteel opgesteld. In dit programma worden de duurzaamheidsopgaven voor de komende jaren uitgewerkt en worden bestuurlijke keuzes gemaakt over de prioriteiten en inzet van middelen.

De ambitie voor de periode 2027-2030 maakt onderdeel uit van dit traject en wordt momenteel nader bepaald. Het uitvoeringsprogramma zal daarom niet alleen concrete maatregelen bevatten, maar ook de ambities en doelen benoemen die de gemeente in deze periode wil realiseren. Deze ambities worden afgestemd op de lokale opgaven, beschikbare middelen, wet- en regelgeving en ontwikkelingen zoals netcongestie en de energietransitie.

P38
De indicatoren rond duurzaamheid, energie en water geven ook een nul indicator weer.
Er is al jaren ingezet op duurzaamheidsmaatregelen.

- Heeft dit niet geleid tot een meetbaar resultaat?

Antwoord:
De nulwaarden in deze tabel betekenen niet dat er geen resultaten zijn behaald. De gemeente heeft de afgelopen jaren juist actief ingezet op duurzaamheid, energiebesparing en ondersteuning van inwoners bij het verduurzamen van hun woning. Dit heeft geleid tot verschillende concrete en meetbare resultaten.

Het gasverbruik is tussen 2022 en 2025 met circa 30% afgenomen en is de geïnstalleerde zoncapaciteit in dezelfde periode ongeveer verdubbeld van 4.434 kWp naar 8.823 kWp. Deze cijfers laten zien dat er resultaten worden behaald, al zijn die resultaten niet altijd direct te herleiden naar de ingezette maatregelen.

Ook op het gebied van ondersteuning van inwoners zijn resultaten behaald. De energiecoaches hebben de afgelopen vier jaar naar schatting 150 tot 200 huishoudens bereikt met een energieadvies of ondersteuning bij het aanvragen van een subsidie. Daarnaast heeft de gemeente in 2025 € 2.258,- ingezet voor de ondersteuning van inwoners met energiearmoede. Met deze middelen zijn uiteenlopende praktische maatregelen gefinancierd, variërend van een dorpelstrip tot de aanschaf van een wasmachine. Verder zijn in 2026 tot nu toe circa 54 subsidies voor isolatiemaatregelen verstrekt. Omdat deze subsidieregeling nog openstaat, zal dit aantal naar verwachting verder toenemen.

De in de tabel opgenomen nulwaarden moeten daarom vooral worden gezien als een weergave van de huidige registratie binnen de nieuwe indicatorensystematiek en niet als een indicatie dat er geen resultaten zijn bereikt. Zo betekent de waarde '0 inwoners' bij de indicator 'Bereik inwoners met energieadvies' niet dat geen inwoners zijn bereikt, maar dat voor deze nieuwe indicator nog geen formele nulmeting of vastgestelde uitgangswaarde is opgenomen.

Hetzelfde geldt voor de indicator 'Ondernemers geholpen met oplossingen achter de meter'. Er lopen momenteel op verschillende locaties trajecten gericht op energiemanagement en energieopslag. Daarnaast hebben verschillende ondernemers zelf al maatregelen getroffen. Omdat deze activiteiten nog niet via deze indicator worden geregistreerd, is de uitgangswaarde op dit moment op nul gesteld.

Voor de indicator 'Energieopslag om netcongestie te verminderen' geldt dat hier daadwerkelijk nog geen locaties zijn gerealiseerd. Daarom is de huidige stand terecht op 0 locaties gesteld. De ambitie is om de komende jaren, samen met Liander en andere partners, te werken aan de realisatie van twee tot drie locaties.

Bij de verdere uitwerking van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2027-2030 wordt aandacht besteed aan het verbeteren van de monitoring en het vastleggen van passende nulmetingen. Hierdoor kunnen bestaande resultaten, toekomstige ontwikkelingen en de effecten van het duurzaamheidsbeleid nog beter inzichtelijk worden gemaakt voor de raad.

P40
Er wordt wel gesproken over het beter scheiden van afval.

- Welke activiteiten worden ondernomen om de afvalstroom te reduceren?

Antwoord:
Het aantal afstromen op de milieustraat wordt uitgebreid.
In 2027 worden containers gechipt om aanbod 'illegale containers" te verminderen.
Onderzocht wordt of de groente- fruitfractie met de tuinfractie kan worden ingezameld.

P41
De gemeente blijft de rattenoverlast volgen en bestrijden.

- Welke activiteiten ontplooit SBB als terreinbeheerder van ongeveer 85% van het eilander grondgebied? Hoe geeft SBB invulling aan haar verantwoordelijkheid?

Antwoord:
Het college gaat hier niet over. Uiteraard blijven wij hierover in gesprek met SBB en blijven aandringen op bestrijding.

P43
Er zijn duidelijke signalen dat de kosten voor afvalverbranding in de toekomst zullen gaan stijgen.

- Op welke wijze wordt dit in de begroting verwerkt? Het meerjaren overzicht brengt dit namelijk niet duidelijk in beeld.

Antwoord:
Dit is niet verwerkt omdat de gevolgen hiervan nog niet goed zijn in te schatten. Als deze wel duidelijk zijn worden deze meengenomen in de bestuursrapportage.

P47
Laatste zin:

- Hoe kan het saldo negatief zijn als tegenover 7,1 miljoen lasten 15 miljoen aan baten staat?

Antwoord:
Het saldo van -€8.043.000 is een voordelig saldo. Er zijn inderdaad meer baten dan lasten. – betekent dat er minder wordt uitgegeven dan binnen gekomen.

P53
Bij recreatiewoningen wordt een daling van 10% in de verkoopprijzen ingeschat.
Toch is het uitgangspunt OZB een stijging van 2,5% t.o.v. 2026.

- Houdt dit in dat er een forse tariefstijging zit aan te komen?

Antwoord:
Nee, OZB tarief wordt bepaald aan de hand van de totale woz waarde van alle woningen (woningen en recreatiewoningen) de categorie woningen vertonen een stijging in de verkoopprijzen en in de woz waarde ontwikkeling. Zie ook kolom op p 53 met de verwachte OZB tarieven voor de komende jaren.

P54
Door toevoegen van een heffing voor eigenaren wordt het aantal belastingplichtigen ongeveer 4500.

- Hoeveel belastingplichtigen waren er?
- Wat is de essentie van deze wijziging?

Antwoord:
Er waren ongeveer 3.700 belastingplichtige gebruikers (woningen en niet-woningen) voor de rioolheffing.
Eigenaren van percelen hebben eveneens belang bij de gemeentelijke uitvoering van de zorgplicht voor het afval-, hemel- en grondwater. Door deze wijziging dragen zoveel mogelijk belanghebbende mee in de kosten voor deze werkzaamheden en wordt de last verdeeld over meer percelen/personen. Hierdoor stijgt het aantal belastingplichtige gebruikers met 800.

P55
Wat zijn extracomptabele toerekeningen?

Antwoord:
Dit is een manier om de echte prijs weer te geven:
De gewone boekhouding laat zien:

- welke inkomsten en uitgaven er zijn;
- welke bezittingen en schulden de gemeente heeft.

Sommige informatie is echter wel belangrijk voor sturing, verantwoording of wettelijke rapportages, maar hoeft niet direct in de boekhouding te staan. Die informatie wordt bijgehouden in extracomptabele toerekeningen.

P56
Bij ontwikkelingen staat aangegeven dat de eerdere manier van berekenen niet heeft geleid tot meer aangegeven overnachtingen.

Wordt het aantal overnachtingen bepaald door de wijze van berekenen of door het aantal personen en de verblijfsduur?
Welke gegevens zijn bekend over de manier van berekenen in 2024 2n2025, als mede over beide jaren het aantal belastingplichtige personen en de verblijfsduur?

Antwoord:
1 Hiermee wordt bedoeld dat het afschaffen van de mogelijkheid om te kiezen voor het forfait, en iedereen te verplichten om aangifte te doen van de werkelijke overnachtingen niet heeft geleid tot meer aangegeven overnachtingen.

2 Het aantal overnachtingen is de som van het aantal personen x het aantal overnachtingen.

3 In 2024 kon een logiesverstrekker kiezen tussen het doen van aangifte van de werkelijke overnachtingen of kiezen voor het forfaitair aantal overnachtingen.
In 2024 waren er 1.801.000 overnachtingen voor de toeristenbelasting (inclusief 1e dag heffing) en was de gemiddelde verblijfsduur volgens de gegevens van rederij Doeksen 4,5 dag.
In 2025 is het forfait afgeschaft en moet iedere logiesverstrekker aangifte van de daadwerkelijke overnachtingen.
In 2025 waren er 1.775.000 overnachtingen voor de toeristenbelasting (inclusief 1e dag heffing) en was de gemiddelde verblijfsduur volgens de gegevens van rederij Doeksen 4,1 dag.

P57 Laatste tabel
Over 2030 worden twee tarieven gegeven.
Is het laatste genoemde tarief benoemd om Terschelling weer betaalbaar te maken voor toeristen?

Antwoord:
De laatste kolom op pagina 56 over 2030 is fout en hoort hier niet. Wordt verwijderd.

P67
Bij de top 10 risico's zien we kans percentages van 25% budgetoverschrijding bij onderwijshuisvestingen bestuurlijke en organisatorische kwetsbaarheid.
Blijft dit bij een constatering of wordt hier ook nog op geanticipeerd?

Antwoord:
Dit is een constatering bij het opstellen van deze begroting. De risico's en de kans dat deze zich voordoen worden periodiek herzien. Bij de risico-inventarisatie voor de begroting 2028 kan er een ander beeld zijn.

P69
De solvabiliteitsratio daalt in 2027 e.v. sterk.
Hebben bijdrages vanuit het Rijk, de provincie of aangegeven derde partijen voor de havenrenovatie hier nog invloed op?

Antwoord:
De solvabiliteit is de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen. Als er meer bijdragen vanuit het Rijk, de provincie of andere partijen komen, zijn er minder leningen (=vreemd vermogen) nodig en is dit gunstig voor de solvabiliteit.

P74
De openbare verlichting wordt planmatig uitgevoerd.
Wat is de stand van zaken rond het Lichtplan Openbare Verlichting?

Antwoord:

In 2027 wordt de openbare verlichting verduurzaamd in alle dorpen m.u.v. West In 2028 wordt openbare verlichting verduurzaamd in West.

P79
De rentelast neemt van 2026 naar 2029 toe van €127.000 naar €1.200.000.
Wordt deze lastenstijging uitsluitend bekostigd door lastenstijgingen of worden er nog andere baten voorzien?

Antwoord:
Tegenover de rentelasten staan ook baten zoals de toegezegde investeringsbijdragen vanuit het Rijk, de provincie en de Regiodeal. Hierdoor zijn er minder geldleningen nodig en blijft de stijging van rentelasten “beperkt”.

Schrijfwijze:
Op P6 en P8 wordt gesproken over Skylger Jouw. Op P25 van Schylger Jouw
De correcte schrijfwijze is bij eilanders bekend. Kan deze ook zodanig worden opgenomen?

Antwoord:
Word aangepast.